

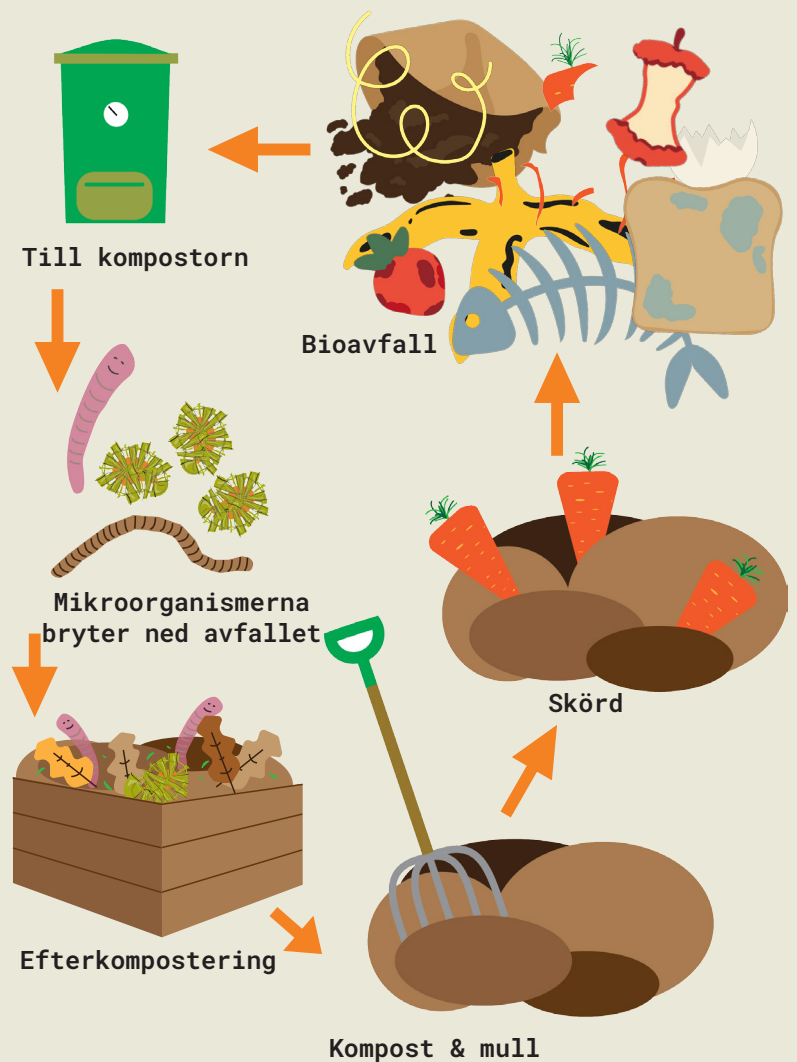

Komposteringsguide

Kretsloppet för komposterat bioavfall

Att kompostera bioavfall lönar sig på många sätt. Genom att kompostera får du näringsrik mull till trädgården och komposteringen är förmånligare än separatinsamling av bioavfall. Mängden blandavfall minskar; du sparar i blandavfallsutgifterna genom att sortera bioavfallet. Kompostering är också ett trevligt och givande jobb.

Vid kompostering av matavfall ska kompostorn vara värmeisolerad och skyddad från skadedjur.

Val av kompostor

Det är bra att fundera över om du ska köpa en kompostor för åretruntanvändning eller endast för användning sommartid. Ska du kompostera bioavfall, trädgårdsavfall eller båda? Trädgårdsavfall kan komposteras i en öppen kompost. Hur många personers bioavfall ska rymmas i kompostorn? Räcker det med en kompostor eller behöver du flera? Vid kompostering av matavfall ska kompostorn vara värmeisolerad och skyddad från skadedjur. Endast genom att använda rätt sorts kompostor kan du bli beviljad längre tömningsintervall för blandavfall.

Placering av kompostor

Kompostorn ska gärna placeras på en plats som ligger i lä, men inte är gassande het. Kompostorn ska helst inte placeras under ett vädringsfönster eller en ventilationskanal. Se också till att behållaren är placerad tillräckligt långt

ifrån brunnar eller vattenområden. Om kompostorn placeras nära tomtgränsen är det bra att ta upp frågan i förväg med grannen, samt att kontrollera vilka bestämmelser som gäller för kompostering i hemkommunen. Se gärna till att det finns tillräckligt med utrymme runt kompostorn för att sköta den och förvara torrströet.

Verktyg som behövs

För att sköta kompostorn behöver du en stav att blanda om innehållet i kompostorn med. Dessutom behövs torrströ, en skopa samt en behållare så ströet inte blir fuktigt.

När kan man börja kompostera?

Våren är den bästa tidpunkten att börja kompostera. Under den kalla årstiden är det svårt att börja, eftersom det finns lite kompostmassa till en början, vilket gör att det inte produceras så mycket värme och kylan bromsar upp nedbrytningen.

Användning av kompostorn

Det är enkelt att sköta komposten. Oftast räcker det med att du kontrollerar hur kompostmaterialet luktar och känns en gång i veckan. Naturen gör sitt om bioavfall och strömaterial varvas i rätt proportion.

Bioavfall behöver inte packas för kompostering. Det är bäst att hälla avfallet som sådant

i uppsamlingsbehållaren. Du kan först lägga i en bit tidningspapper, använt hushållspapper eller smulad äggkartong på botten. Det är bäst att krossa äggskal och skära stora, fasta stycken såsom kålhuvuden eller bröd i mindre bitar för att de ska brytas ned bättre

Lägg i kompostorn:	Lägg inte i kompostorn:
Matrester	Material som inte förmultnar eller kan förgifta komposten
Kaffe- och tesump, filter- och tepåsar	Aska eller kalk (komposten blir för basisk, vilket förhindrar mikroorganismernas arbete)
Mjukpapper	Cigarettfimpar eller städrester
Burspån från husdjur	Farligt avfall, såsom läkemedel, kemikalier, tryckimpregnerat virke
Växtrester, även ogräs, dock helst innan frön utvecklas	Fröer från invasiva växtarter, såsom jätteloka eller jättebalsamin

Strömateriäl

Bioavfallet ska täckas med samma mängd strömateriäl, så se till att ha tillräckligt av det. En bra förvaringsplats är en behållare med lock i närheten av kompostorn. På vintern kan bioavfall blandas med strö på en varm plats innan du lägger det i kompostorn. Strömateriäl, dvs. torrströ, behövs för att förbättra luckerheten i kompostorn, binda fukt och lukter samt ge kol som energikälla för nedbrytarna. Som strömateriäl kan du använda blad- och barrströ, träflis, kutterspån, torv, barkningsavfall, hackad halm eller kommersiella produkter för ändamålet. Olika strömateriäl har olika egenskaper.

Omblandning

En lagom mängd bra strömateriäl håller oftast kompostmassan tillräckligt luftig och lucker. En gång i veckan kan du sticka hål i massan med en grep eller luftningsstav. På vintern är det bäst att låta bli att blanda om massan. I allmänhet räcker det att luckra upp det översta skiktet (20–30 cm) ett par gånger i månaden; samtidigt kan det vara bra att vända in massa från kanterna mot mitten där massan är varmare.

En fungerande kompost behöver inte blandas om speciellt ofta.

Större kompostorer som används gemensamt av flera behöver ofta blandas om ordentligt med en eller ett par veckors mellanrum. Se till att kompostmassan vid omblandningen

är fuktig: från en torr kompost kan det damma mögelsporer in i andningsorganen.

Vattning

Komposten ska vattnas om den verkar torr eller det vimlar av myror i den. En kompostmassa som är lagom fuktig ska kännas som en fuktig tvättsvamp i handen. För vattning kan du använda nässelvatten som är ett bra alternativ, framför allt för lövkomposter.

Upptining

Sträng kyla under en lång tid kan få även en värmeisolerad kompostor att frysa till, framför allt om det finns för lite bioavfall och kompostmassan på så sätt är otillräcklig eller isoleringen bristfällig. Vid minusgrader kan kompostorn värmas upp till exempel med en varmvattenflaska (eller uppvärmda stenar). En redan frusen kompostor kan fyllas på som vanligt, inklusive strömateriäl. På våren kommer komposteringen i gång igen när vädret blir varmare.

Strömateriäl	Egenskaper
Torrt blad- och barrströ	<ul style="list-style-type: none">• Enbart lövresten trycks lätt ihop till en tät skiva om de är fuktiga• Ska helst blandas ihop med grövre material
Kutterspån (av obehandlat virke)	<ul style="list-style-type: none">• Luckert• Fryser inte om det är torrt• Binder varken fukt eller kväve effektivt• Kräver efterkompostering
Träflis	<ul style="list-style-type: none">• Luckert• Förmultnar snabbt
Barkströ	<ul style="list-style-type: none">• Binder lukter, ammoniak, fukt, mycket spårämnen• Kåda kan förhindra flugorna från att föröka sig• Förmultnar långsamt• Skapar mycket humus
Torv (ogödslad)	<ul style="list-style-type: none">• Binder lukter, ammoniak, fukt• Inte särskilt luckert• Fryser lätt• Förmultnar snabbt• Bra strömateriäl blandat i kutterspån eller träflis 1:1
Halm, gräs	<ul style="list-style-type: none">• Förmultnar långsamt• Bra strömateriäl hackat• Med gräsklipp kan du skynda på uppvärmningen av kompostorn

Användning av kompostprodukten

Komposten som sådan är ännu inte färdig att användas. Den näringsrika massan som har blivit mörk i kompostorn ska spädas ut genom att blanda den med blad, ris och gräs i en trädgårdskompost. När massan töms ut i till exempel en trädgårdskompost kan det finnas synligt avfall kvar i den, såsom äggskal. Kompostmassan försnabbar också förbränningen av trädgårdsavfall.

Våren och början av hösten är en bra tid för att tömma kompostorn. Efter att kompostorn har ti-

nat upp på våren kan den äldsta kompostmassan tömmas ut. Då man tömmer kompostorn på hösten gör man rum för bioavfallet som samlas under vintern. Kompostorn ska ändå inte tömmas helt på hösten, eftersom en tom kompost fryser lättare.

Färdig kompost kan gärna användas för plantering, gödsling eller mull, gödsling av gräsmattan eller så kan man blanda ner den till exempel i rabatten eller grönsakslandet.

Problem	Lösning
Komposten är för fuktig och luktar illa	Om kompostmassan inte blir varm eller luktar ruttet är den för fuktig eller tät. Tillsätt strömaterial och blanda om komposten ordentligt.
Fluglarver	Vänd in kompostens översta skikt djupare i komposten, eftersom fluglarverna dör vid temperaturer över 42 grader. Om komposten luktar, blanda om och tillsätt rejält med strömaterial. Skölj kompostlocket och innerväggarna med varmt vatten.
Komposten blir inte varm och luktar inte	Se till att komposten är tillräckligt fuktig; när du pressar massan i näven ska det som mest komma några droppar vatten ur den. Torr kompost ska vattnas rejält med varmt vatten. Om komposten är tillräckligt fuktig, tillsätt kväve (t.ex. gräsklipp, fiskrens).
Komposten fryser	Det gör inget, bioavfall kan ändå tillsättas i komposten. Kom ihåg att även använda strömaterial. Komposten tinar upp på våren när temperaturen blir högre. Du kan förhindra komposten från att frysa genom att värmeisolera den väl samt samla snö runt komposten som isolering.
Komposten tinar upp för långsamt på våren	Lägg i en varmvattenflaska eller -dunk i kompostorn. Öppna ventilationskanalerna helt och låt kompostorns lock stå lite öppet.
Det finns myror i komposten	Se till att komposten är tillräckligt fuktig och blanda om den.
Det finns mögel och svamp i komposten	Ingen fara, båda fungerar som nedbrytare för komposten.
Det finns möss/råttor i komposten	Kompostorn har hål där djur kommer in. Töm kompostorn så snabbt som möjligt och reparera den eller byt kompostorn till en hel.